

Grzegorz Tokarz

III Rzeczpospolita a Republika Turcji : przegląd najważniejszych umów i porozumień

Przegląd Naukowo-Metodyczny. Edukacja dla Bezpieczeństwa nr 4, 53-59

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

III RZECZPOSPOLITA A REPUBLIKA TURCJI – PRZEGLĄD NAJWAŻNIEJSZYCH UMÓW I POROZUMIEŃ

Stosunki polsko-tureckie mają wielowiekowe tradycje, między obydwojoma krajami dochodziło w przeszłości do wielu konfliktów czy wojen (I Rzeczpospolita). Jednocześnie prowadzono również opłacalny dla obu państw handel. XIX i XX w. zmienił ten stan rzeczy, Polska utraciła niepodległość w wyniku zaborów, jednak Turcja nigdy nie przyjęła do wiadomości tego faktu. Po I wojnie światowej zarówno II Rzeczpospolita, jak i państwo tureckie rozpoczęły poważne prace nad wzmocnieniem i unowocześnieniem swoich krajów. Jakikolwiek spory i problemy, które miały miejsce w przeszłości, zanikły. Biorąc pod uwagę położenie geograficzne (łącznik między Europą a Azją, obszar ponad 780 tys. km kwadratowych), geopolityczne (sąsiedowanie z Iranem, Irakiem, Syrią, Gruzją), stan demograficzny (ponad 77 mln osób) stwierdzić należy, że kraj ten mógłby być atrakcyjnym partnerem dla współczesnej Polski.

Ważnym porozumieniem była *Umowa z października 1990 r. o współpracy w dziedzinie nauki, oświaty i kultury*. Sporządzono ją w stolicy Turcji, Ankarze. W sprawie kontaktów w dziedzinie naukowej i oświatowej uznano za konieczne ułatwianie współpracy pomiędzy instytutami naukowymi i uczelniami polskimi i tureckimi. Wiąże się z tym wymiana pracowników naukowych i nauczycieli, fundowanie stypendiów, współpraca w dziedzinie metodyki nauczania, pomoc w otwieraniu studiów polonistycznych w Turcji i turkologicznych w Polsce. W przypadku kultury i sztuki za konieczne uważa się sprzyjanie wymianie pisarzy, kompozytorów, filmowców, otwieranie wystaw prezentujących sztukę czy historię obu krajów, promowanie sztuki filmowej i teatralnej (np. festiwale), sprzyjanie przekładom i wydawaniu dzieł literackich. Za inne, ważne aspekty wzajemnych kontaktów uznano współpracę w dziedzinie ochrony zdrowia, nauk medycznych, nawiązywanie relacji między organizacjami młodzieżowymi czy sportowymi. Porozumienie powyższe zostało podpisane na pięć lat, przy czym jeśli nie zostanie w odpowiednim czasie wypowiedziane (sześć miesięcy przed jego upływem), wtedy zostanie przedłużone (na następne pięć lat).¹

Odpowiednie *Oświadczenie rządowe* ukazało się 19 kwietnia 1995 r., powyższa *Umowa* zaczęła obowiązywać od 28 kwietnia 1995 roku.²

Szczególnie obfity wydaje się *Program Realizacji Umowy o współpracy w dziedzinach nauki, oświaty i kultury na lata 2003-2006*, zawarto go w stolicy państwa tureckiego w kwietniu 2003 r. Składa się z pięciu części, I dotyczy nauki i szkolnictwa, wśród wielu kwestii wymienia się między innymi potrzebę wymieniania się kadrą akademicką, studentami, publikacjami naukowymi.

¹ Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Turcji o współpracy w dziedzinach nauki, oświaty i kultury, (w:) „Dziennik Ustaw” 1995, nr 106, poz. 521

² *Oświadczenie Rządowe z dnia 19 kwietnia 1995 r. w sprawie wymiany dokumentów ratyfikacyjnych Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Turcji o współpracy w dziedzinach nauki, oświaty i kultury*, sporządzonej w Ankarze dnia 24 października 1990 r., (w:) „Dziennik Ustaw” 1995, nr 106, poz. 522

Podniesiono sprawę stypendiów, i tak Polska zobowiązała się do udostępnienia partnerowi tureckiemu (skala roku) 40 miesięcy stypendialnych, służących badaniom naukowym i 6 jednomiesięcznych dla studentów i nauczycieli języka polskiego. Turcja z kolei zaoferowała 38 miesięcy stypendialnych na badania naukowe i 7 dwumiesięcznych dla studentów i nauczycieli języka tureckiego. Wspomniano również o popieraniu kontaktów między polskimi i tureckimi szkołami średnimi. Część II odnosi się do spraw związanych z kulturą i sztuką. Uznaje się potrzebę współpracy w dziedzinie ochrony i konserwacji zabytków, popieranie wymiany zespołów ludowych i folklorystycznych, przybliżanie sztuki dramatycznej i filmowej swoich narodów, wspieranie działalności wydawniczej. Wspomniano o organizowaniu wspólnych praktyk polskich studentów z Akademią Sztuk Pięknych z kolegami tureckimi, studiującymi sztuki plastyczne. Sporo miejsca poświęcono funkcjonowaniu Muzeum Adama Mickiewicza w Istambule, potwierdzono, że konieczna jest wspólna aktywność w celu zachowania tego obiektu oraz konserwacji jego zbiorów. Część III dotyczy innych dziedzin współpracy, w tym kontekście wymienia się archiwistykę, współpracę organizacji sportowych, agencji prasowych i informacyjnych oraz wymianę młodzieży. Część IV poświęcona została postanowieniom finansowym (kwestie związane z kosztami podróży, ubezpieczeniem, zakwaterowaniem, bezpłatną nauką). W ostatniej, V, zatytułowanej Postanowienia końcowe stwierdza się, że w przypadku takiej potrzeby, powoływane mogą być grupy robocze, które mogłyby ułatwić współpracę w różnych dziedzinach. Zapisano również, że Program wejdzie w życie w momencie jego podpisania, swoją ważność utraci 31 grudnia 2006 roku.³

Kolejnym ważnym porozumieniem, tym razem o charakterze gospodarczym była *Umowa o wzajemnym popieraniu i ochronie inwestycji*, podpisana w Ankarze w sierpniu 1991 r. W artykule pierwszym definiuje kwestie związane z rozumieniem takich pojęć jak inwestycja, przychody, inwestor czy umawiająca się strona. W pozostałych artykułach (dwa-siedem) reguluje problemy związane z popieraniem i ochroną inwestycji, klauzulą narodową i klauzulą najwyższego uprzywilejowania, odszkodowaniem za ewentualne straty, wyłączeniem, transferem inwestycji i przychodów oraz wszelkimi wyłączeniami. Artykuł ósmy i dziewiąty dotyczą rozstrzygania sporów między inwestorem a stroną polską i turecką oraz kwestii spornych pomiędzy państwem polskim i tureckim. *Umowa* powyższa miała obowiązywać przez lat dziesięć, przy czym jeśli żadna ze stron jej nie wypowie, wtedy będzie ważna przez następny rok. W przypadku wygaśnięcia umowy, inwestycje, których dokonały Polska czy Turcja w trakcie jej obowiązywania, ważne będą przez 15 lat. Stwierdzono jednocześnie, że powyższa *Umowa* dotyczy inwestycji, jakie przedsięwzięto po 26 maja 1976 roku.⁴

Właściwe *Oświadczenie Rządowe* zostało ogłoszone 24 sierpnia 1994 roku, 19 lipca nastąpiła wymiana dokumentów, a *Ustawa* weszła w życie 19 sierpnia tego roku.⁵

³ *Program Realizacji Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Turcji o współpracy w dziedzinach nauki, oświaty i kultury na lata 2003-2006*, (w:) „Dziennik Ustaw” 2004, nr 41, poz. 383

⁴ *Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Tureckiej o wzajemnym popieraniu i ochronie inwestycji*, (w:) „Dziennik Ustaw” 1994, nr 112, poz. 539

⁵ *Oświadczenie Rządowe z dnia 24 sierpnia 2004 r. w sprawie wymiany dokumentów ratyfikacyjnych Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Tureckiej o wzajemnym*

Wspomnieć należy o *Oświadczeniu Rządowym z 15 maja 1991 r.*, w którym stwierdzono, iż 9 tegoż miesiąca w stolicy III Rzeczypospolitej dokonano wymiany dokumentów ratyfikacyjnych *Umowy*, jaką w styczniu 1989 r. w Ankarze zawarła Polska Rzeczpospolita Ludowa i Republika Turecka o pomocy prawnej w sprawach karnych, o ekstradycji i o przekazywaniu osób skazanych. Powyższe porozumienie zaczęło obowiązywać 8 czerwca 1991 roku.⁶

Innym ważnym dokumentem było *Oświadczenie Rządowe* z grudnia 1991 r., w którym można było przeczytać, iż 13 marca 1991 r. w stolicy Turcji wymieniono dokumenty ratyfikacyjne *Umowy o pomocy prawnej w sprawach cywilnych i handlowych*. *Umowa* ta została podpisana w Warszawie 12 kwietnia 1988 r., zaczęła obowiązywać 11 kwietnia 1991 r.⁷

W listopadzie 1993 r. w stolicy III Rzeczypospolitej sporządzono *Układ o przyjaźni i współpracy* pomiędzy obydwojoma państwami. Odwołano się do wszystkich porozumień, jakie w przeszłości Turcja i Polska podpisały, ze szczególnym uwzględnieniem *Traktatu o przyjaźni* z lipca 1926 r. Uznano, iż nie tylko należy rozwijać dobre stosunki między umawiającymi się stronami, ale również zobowiązano się, że we wzajemnych relacjach wykluczać się będzie stosowanie siły, stosunkom polsko-tureckim przyświecać będą takie zasady jak suwerenność, integralność terytorialna i niemieszanie się w wewnętrzne sprawy. Zobowiązano się do współpracy w dziedzinie zachowania i wzmacniania bezpieczeństwa i stabilizacji, ze szczególnym uwzględnieniem Europy. Z tego też względu należy popierać działalność instytucji i organizacji działających na kontynencie europejskim, które dążą do stabilizacji politycznej i militarnej. Wiąże się z tym potrzeba współdziałania w dziedzinie zmniejszania zbrojeń. Zarówno strona polska, jak i turecka postanowiły wspólnie dbać o prawa człowieka, jak i przestrzeganie zasad demokracji na kontynencie. Ważnym aspektem powinny być działania, które przyczynią się do uczynienia z Europy obszaru, którego mieszkańcy cieszyć się będą dobrobytem. Ważnymi zapisami powyższego *Układu* są deklaracje o potrzebie współpracy w dziedzinie zwalczania międzynarodowego terroryzmu, takich przestępstw jak handel bronią, środkami odurzającymi, czy dobrami kultury, pochodzącymi z przemytu. Obydwie strony za konieczne uznały popieranie inicjatyw, które skutkować będą nawiązaniem ściślejszych więzi między parlamentami, partiami politycznymi, organizacjami społecznymi Polski i Turcji. Stwierdzono, iż ważnym aspektem współpracy powinno być także rozwijanie kontaktów o charakterze gospodarczym czy kulturalnym. Powyższy *Układ* obowiązywać miał przez 10 lat, w przypadku, jeśli żadna

popieraniu i ochronie inwestycji, sporządzonej w Ankarze dnia 11 sierpnia 1991 r., (w:) „Dziennik Ustaw” 1994, nr 112, poz. 540

⁶ *Oświadczenie Rządowe z dnia 15 maja 1991 r. w sprawie wymiany dokumentów ratyfikacyjnych Umowy między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Turecką o pomocy prawnej w sprawach karnych, o ekstradycji i o przekazywaniu osób skazanych*, podpisanej w Ankarze dnia 9 stycznia 1989 r., (w:) „Dziennik Ustaw” 1991, nr 52, poz. 225

⁷ *Oświadczenie Rządowe z dnia 9 grudnia 1991 r. w sprawie wymiany dokumentów ratyfikacyjnych Umowy między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Turecką o pomocy prawnej w sprawach cywilnymi handlowych*, podpisanej w Warszawie dnia 12 kwietnia 1988 r., (w:) „Dziennik Ustaw” 1992, nr 3, poz. 14

z umawiających się stron nie zdecyduje się go wypowiedzieć co najmniej rok przed jego upływem, wtedy obowiązywać będzie przez następne pięć lat.⁸

Właściwe *Oświadczenie Rządowe* pojawiło się 30 czerwca 1995 r., *Umowa* zaczęła obowiązywać 15 czerwca tego roku.⁹

W listopadzie 1993 r. w Warszawie podpisano również *Umowę* o charakterze gospodarczym, w sprawie unikania podwójnego opodatkowania w zakresie podatków od dochodu i majątku. Obowiązywać miała na czas nieokreślony, przy czym można od niej odstąpić (odpowiednia nota musi się pojawić na pół roku przed końcem roku kalendarzowego).¹⁰

Wspomnieć należy o *Umowie* z lipca 1994 r., sporządzonej w stolicy państwa tureckiego, która to zmieniała dotychczasową *Umowę o międzynarodowych przewozach drogowych* (podpisaną w Ankarze 9 września 1977 r.). Zmieniono treść artykułów 1, 10 i 11-regulując sprawę związaną z pozwoleniami na wjazd pojazdów na teren umawiających się stron, jak również odpowiednich opłat, jakie ich dotyczą.¹¹

Obie strony uznały za stosowne powołać do życia Stały Komitet Konsultacyjny Wysokiego Szczebla, odpowiednią *Umowę* podpisano w Ankarze w lipcu 1994 r. Struktura ta miała za zadanie oceniać, w jaki sposób realizowane są dotychczasowe porozumienia, które zawarły ze sobą państwo polskie i tureckie. Innym obszarem aktywności tego gremium powinno być dbanie, aby ustalenia, jakie zawarto w czasie wzajemnych wizyt przedstawicieli umawiających się państw były wprowadzane w życie. Kolejnym polem działania jest weryfikacja dotychczasowej współpracy w takich dziedzinach jak nauka, gospodarka, polityka, kultura. Jednocześnie stwierdzono, że jeśli Polska i Turcja będą zainteresowane, można omawiać na spotkaniach tegoż Stałego Komitetu sprawy związane z obronnością. Istnieje możliwość powoływania podkomisji czy grup roboczych, które zajęłyby się omawianymi, szczegółowymi sprawami. Powyższe *Porozumienie* obowiązywać miało przez dziesięć lat, przy czym jeśli w odpowiednim czasie nie zostanie wypowiedziane (sześć miesięcy przed końcem jej ważności), wtedy zostaje przedłużone na następne pięć lat.¹²

Właściwe *Oświadczenie Rządowe* pojawiło się 15 października 1996 r., Protokół zaczął obowiązywać 13 września 1996 roku.¹³

⁸ Układ o przyjaźni i współpracy między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Turecką sporządzony w Warszawie dnia 3 listopada 1993 r., (w:) „Dziennik Ustaw” 1995, nr 118, poz. 566

⁹ Oświadczenie Rządowe z dnia 30 czerwca 1995 r. w sprawie wymiany dokumentów ratyfikacyjnych Układu o przyjaźni i współpracy między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Turecką, sporządzonego w Warszawie dnia 3 listopada 1993 r. (w:) „Dziennik Ustaw” 1995, nr 118, poz. 567

¹⁰ Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Tureckiej w sprawie unikania podwójnego opodatkowania w zakresie podatków od dochodu i majątku sporządzona w Warszawie dnia 3 listopada 1993 r., (w:) „Dziennik Ustaw” 1997, nr 11, poz. 58

¹¹ Umowa sporządzona w Ankarze dnia 19 lipca 1994 r. między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Tureckiej o zmianie Umowy o międzynarodowych o przewozach drogowych, (w:) „Monitor Polski” 2003, nr 40, poz. 583

¹² Protokół o utworzeniu Stałego Komitetu Konsultacyjnego Wysokiego Szczebla między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Turecką podpisany w Ankarze dnia 19 lipca 1994 r., (w:) „Dziennik Ustaw” 1997, nr 11, poz. 60

¹³ Oświadczenie Rządowe z dnia 15 października 1996 r. w sprawie wejścia w życie Protokołu o utworzeniu Stałego Komitetu Konsultacyjnego Wysokiego Szczebla między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Turecką, podpisanego w Ankarze 19 lipca 1994 r., (w:) „Dziennik Ustaw” 1997, nr 11, poz. 61

Niewątpliwie ważnym wydarzeniem, regulującym stosunki gospodarcze między Polską a Turcją było podpisanie w październiku 1999 r. w Ankarze *Umowy o wolnym handlu*. W rozdziale I omawia się sprawy związane z produktami przemysłowymi, w II traktuje się o produktach rolnych i rolnych przetworzonych oraz rybołówstwie, III dotyczy przepisów ogólnych, między innymi płatności, reguł konkurencji, pomocy państwa reeksportu, bilansu płatniczego. IV część obejmuje postanowienia instytucjonalne i końcowe. Uznaje się potrzebę powołania do życia Wspólnego Komitetu, którego zadaniem będzie dbanie o przestrzeganie powyższego porozumienia. *Umowa* została podpisana na czas nieokreślony. Kończy ją *Protokół uzgodnień*.¹⁴

Odpowiednie *Oświadczenie Rządowe* ogłoszono 12 maja 2000r., zaczęła zaś obowiązywać 1 maja tego roku.¹⁵

Zauważyć należy, że powyższą *Umowa* z 31 października 2003 r. została przez stronę polską wypowiedziana.¹⁶

Ważnym aktem było *Postanowienie Prezydenta* (kwiecień 2003) o użyciu *Polskiego Kontyngentu Wojskowego w państwie tureckim*. Odwołując się do *Ustawy z grudnia 1998 r. o użyciu Sił Zbrojnych RP poza granicami państwa* stwierdzono, iż na obszarze Turcji od 4 kwietnia do 30 września 2003 działać będzie Polski Kontyngent, który pod względem operacyjnym podporządkowany będzie Paktowi Północnoatlantyckiemu, działać zaś ma w ramach operacji „Display deterrence”. Ustalono, iż liczyć będzie 60 osób.¹⁷

Kolejne *Postanowienie Prezydenta* w tej kwestii pojawiło w czerwcu 2003 r., kiedy to zwierzchnik sił zbrojnych stwierdził, iż dokument z 3 kwietnia traci swoją moc (z chwilą ogłoszenia).¹⁸

Wspomnieć należy o *Ustawie* z września 2003 r., która to wypowiedziała *Konwencję osiedleńczą*, którą oba kraje zawarły jeszcze w sierpniu 1923 r. w stolicy Turcji. Ustalono, że akt ten zacznie obowiązywać dwa tygodnie po jego ogłoszeniu.¹⁹

Szereg dokumentów dotyczy ustanowienia kontyngentów taryfowych na przewóz niektórych towarów pochodzących z Turcji. Przykładowo, 21 grudnia 1999 r. wyszło właściwe *Rozporządzenie Rady Ministrów* w tej sprawie (obowiązywać miało do 31 grudnia 2001r.). 18 kwietnia 2000 r. następnym *Rozporządzeniem* wprowadzono zmiany, 28 marca 2000 r. ponownie zmieniono *rozporządzenie* w sprawie tychże kontyngentów taryfowych. 11 grudnia 2001 r. na mocy *Rozporządzenia* ustanowiono nowe kontyngenty taryfowe, przy czym miały one obowiązywać do 31 grudnia 2001 r. Kolejne *Rozporządzenie Rady Ministrów* w tej sprawie pojawiło się 11 grudnia 2001 r., zmieniono je 27 sierpnia 2002 r.

¹⁴ *Umowa o wolnym handlu między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Turecką* sporządzona w Ankarze dnia 4 października 1999 r., (w:) „Dziennik Ustaw” 2000, nr 57, poz. 680

¹⁵ *Dokument Wypowiedzenia Umowy o wolnym handlu między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Turcji*, (w:) „Dziennik Ustaw” 2004, nr 129, poz. 1362

¹⁷ *Postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 3 kwietnia 2003 r. o użyciu Polskiego Kontyngentu Wojskowego w operacji sił sojuszniczych Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego w Republice Turcji*, (w:) „Monitor Polski” 2003, nr 17, poz. 260

¹⁸ *Postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 czerwca 2003 r. uchylające postanowienie i użyciu Polskiego Kontyngentu Wojskowego w operacji sił sojuszniczych Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego w Republice Turcji*, (w:) „Monitor Polski” 2003, nr 34, poz. 442

¹⁹ *Ustawa z dnia 10 września 2003 r. o wypowiedzeniu Konwencji osiedleńczej między Polską a Turcją*, podpisanej w Ankarze dnia 29 sierpnia 1931, (w:) „Dziennik Ustaw” 2003, nr 188, poz. 1834

Co ciekawe, kolejne *Rozporządzenia* w sprawie kontyngentów taryfowych są już firmowane przez Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, wspomnieć w tym kontekście należy *Rozporządzenie* tegoż Ministra z 26 marca 2003 r. (zmieniające stare rozporządzenie) czy z 23 grudnia 2003 r. (w sprawie kontyngentów taryfowych).²⁰

Interesującym porozumieniem była *Umowa o wzajemnym zezwoleniu na wykonywanie pracy zarobkowej przez członków rodzin członków personelu misji dyplomatycznych lub urzędu konsularnego z marca 2004 r.* Porozumienie to ma formalnie charakter dwóch not, pierwsza jest skierowana do Ambasadora Polski (Andrzej Ananicz) przez Ambasadora reprezentującego Ministerstwo Spraw Zagranicznych Turcji (Aydemir Erman). Nosi ona datę 5 sierpnia 2002 r. Drugi list jest odpowiednio skierowany przez Ambasadora Polski do Ambasadora Turcji (te same osoby). Nosi datę 19 lutego 2003 r. W powyższych pismach określa się w sposób szczegółowy, co należy rozumieć przez pojęcie „członek rodziny” – małżonka, dzieci (do 21 roku życia – nie uczące się i do 25 roku życia – uczące się, upośledzone umysłowo lub fizycznie). Opisuje się sprawy związane z rzeczonym zezwoleniem, procedurą, immunitetem w sprawach karnych, przywilejami i immunitetami w sprawach cywilnych i administracyjnych, systemem opodatkowania. Powyższą Umowę zawarto na czas nieokreślony, przestanie obowiązywać sześć miesięcy po jej wypowiedzeniu.²¹

Odpowiednie *Oświadczenie Rządowe* ukazało się 3 czerwca 2004 r., przy czym zaczęła powyższa *Umowa* obowiązywać 22 marca 2004 roku.²²

²⁰ *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 1999 r. w sprawie ustanowienia kontyngentów taryfowych na przywóz niektórych towarów pochodzących z Republiki Tureckiej*, (w:) „Dziennik Ustaw” 1999, nr 107, poz. 1222

– *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2000 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia kontyngentów taryfowych na przywóz niektórych towarów pochodzących z Republiki Tureckiej*, (w:) „Dziennik Ustaw” 2000, nr 29, poz. 362;

– *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 marca 2000 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia kontyngentów taryfowych na przywóz niektórych towarów pochodzących z Republiki Tureckiej*, (w:) „Dziennik Ustaw” 2000, nr 22, poz. 278;

– *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 grudnia 2001 r. w sprawie ustanowienia kontyngentów taryfowych na przywóz niektórych towarów pochodzących z Republiki Tureckiej*, (w:) „Dziennik Ustaw” 2001, nr 151, poz. 1699;

– *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 sierpnia 2002 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia kontyngentów taryfowych na przywóz niektórych towarów pochodzących z Republiki Tureckiej*, (w:) „Dziennik Ustaw” 2002, nr 143, poz. 1200;

– *Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 26 marca 2003 r., zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia kontyngentów taryfowych na przywóz niektórych towarów pochodzących z Republiki Tureckiej*, (w:) „Dziennik Ustaw” 2003, nr 53, poz. 472;

– *Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 grudnia 2003 r. w sprawie kontyngentów taryfowych na przywóz niektórych towarów pochodzących z Republiki Tureckiej*, (w:) „Dziennik Ustaw” 2003, nr 226, poz. 2239

²¹ *Umowa z dnia 22 marca 2004 r. między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Turcji o wzajemnym zezwoleniu na wykonywanie pracy zarobkowej przez członków rodzin członków personelu misji dyplomatycznej lub urzędu konsularnego państwa wysyłającego w państwie przyjmującym*, (w:) „Monitor Polski” 2004, nr 34, poz. 596

²² *Oświadczenie Rządowe z dnia 3 czerwca 2004 r. w sprawie związania Rzeczypospolitej Polskiej Umową z dnia 22 marca 2004 r. między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Turcji o wzajemnym zezwoleniu na wykonywanie pracy zarobkowej przez członków rodzin członków personelu misji dyplomatycznej lub urzędu konsularnego państwa wysyłającego w państwie przyjmującym*, (w:) „Monitor Polski” 2004, nr 34, poz. 597

Ważnym porozumieniem z dziedziny bezpieczeństwa była *Umowa z kwietnia 2003 roku, zawarta w Ankarze, o współpracy w zwalczaniu terroryzmu, przestępczości zorganizowanej i innej przestępczości*. Uznano, że obie strony będą współdziałać ze sobą w zwalczaniu przestępstw związanych z działalnością terrorystyczną, tych, które zagrażają życiu i zdrowiu człowieka. Stwierdzono, iż należy współpracować w takich sprawach jak walka z handlem bronią, ludźmi, tkankami ludzkimi, narkotykami, materiałami, z których można zbudować bombę atomową. Umawiające się strony zobowiązały się również wspólnie działać na rzecz zminimalizowania handlu dziełami sztuki, fałszowania pieniędzy czy kradzieży pojazdów mechanicznych. Ze strony polskiej współpracować z Turcją w powyższym zakresie powinien minister właściwy do spraw wewnętrznych, minister właściwy do spraw instytucji finansowych, minister właściwy do spraw finansów publicznych, Generalny Inspektor Informacji Finansowej, Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Komendant Główny Policji i Komendant Główny Straży Granicznej. Odpowiednio, z powyższymi instytucjami polskimi współdziałać powinno tureckie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Urząd Tureckiej Policji Narodowej, Dowództwo Generalne Żandarmerii, Dowództwo Generalne Ochrony Wybrzeża. Powyższa *Umowa* miała obowiązywać na czas nieokreślony, przy czym można ją wypowiedzieć w drodze notyfikacji (po tym akcie obowiązywać będzie jeszcze trzy miesiące).²³

Oświadczenie Rządowe w tej sprawie pojawiło się 30 listopada 2004 roku, *Umowa* zaczęła obowiązywać 25 lipca 2004 roku.²⁴

Podkreślić należy, że współpraca między Polską a Turcją powinna ulec wzmoczeniu, podstawy traktatowe istnieją, należy teraz przede wszystkim zadbać o zwiększenie kontaktów politycznych, gospodarczych czy kulturalnych. Niebagatelną rolę powinien odgrywać w tym procesie rząd III Rzeczypospolitej.

Streszczenie

Autor artykułu przeanalizował najważniejsze umowy i porozumienia zawarte między III Rzeczpospolitą a Republiką Turcji. Skupił się na kwestiach gospodarczych, politycznych i kulturowych.

Summary

The purpose of the article was to analyze the main treaties and agreements concluded between the Third Polish Republic and the Republic of Turkey. The author focused on economic issues, political and cultural relations.

²³ *Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Tureckiej o współpracy w zwalczaniu terroryzmu, przestępczości zorganizowanej i innej przestępczości*, podpisana w Ankarze z 7 kwietnia 2003 r., (w:) „Dziennik Ustaw” 2005, nr 12, poz. 94